
ARTEFACTE DIN EPOCA BRONZULUI AFLATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI DE ISTORIE ȘI ETNOGRAFIE TÂRGU NEAMȚ

Vasile Diaconu

Cuvinte-cheie: Muzeul de Istorie și Etnografie Târgu Neamț, colecție muzeală, epoca bronzului, topoare de piatră, cuțite curbe, obiecte de bronz.

În colecția Muzeului de Istorie și Etnografie Târgu Neamț, printre alte vestigii arheologice preistorice, se găsesc și o serie de obiecte atribuite epocii bronzului. Unele dintre acestea, care sunt deja publicate, nu vor mai fi reluate în nota de față, scopul nostru fiind acela de a valorifica doar piesele inedite. Obiectele la care facem referire provin din descoperiri întâmplătoare, din donații¹, cercetări de suprafață și din săpături arheologice. Faptul că pentru unele artefacte nu cunoaștem cu precizie contextul în care au fost găsite, ridică anumite semne de întrebare în ceea ce privește încadrarea cronologică și culturală exactă, motiv pentru care, pornind de la trăsăturile morfologice și prin identificarea analogiilor, vom propune un palier temporal mai larg. Un lot de cinci piese provine din stațiunea de la Davideni - *La izvoare-Spiești*, unde au fost descoperite mai multe materiale atribuite culturii Noua, publicate parțial în monografia sitului².

¹ Piesele nr. 1 și 10 provin din donația profesorului V. Vrânceanu. O prezentare a acestei colecții a se vedea la R. Diaconu, *Donația Profesor Vasile Vrânceanu - Târgu Neamț*, în *MemAntiq*, XXVIII, 2012, p. 439-454.

² I. Mitrea, *Comunități sătești la est de Carpați în epoca migrațiilor. Așezarea de la Davideni din sec. V-VIII, BMA*, IX, Editura „Constantin Matasă”, Piatra-Neamț, 2001,

Prezentăm în rândurile următoare un catalog al acestor artefacte, structurat pe categorii și tipuri.

1. Topor perforat, Șoimărești (com. Drăgănești), nr. inv. 4625 (fig. 1/2)

Este confecționat din gresie, are formă ovoidală și profilul drept. Muchia este ușor evidențiată prin două șanțuri fine, dispuse pe marginile piesei. Perforația este situată în partea superioară a toporului. Pe suprafața piesei, dar mai ales pe muchie și tăiș, se observă urme puternice de deteriorare, realizate după momentul descoperirii. Piesa provine dintr-o zonă în care au fost semnalate și materiale ceramice atribuite culturii Noua. Analogii: Răucești (jud. Neamț)³, Soloneț (jud. Suceava)⁴, Dobra (jud. Dâmbovița)⁵.

Dimensiuni: înălțime – 8,2 cm; lățime maximă – 4 cm; diametrul perforației – 1,6 cm.

2. Topor perforat, Târgu Neamț - *În spini*, nr. inv. 4856 (fig. 1/1)

Se păstrează doar jumătatea superioară a unui topor confecționat din andezit⁶. Avea formă ovală, muchia fiind ascuțită. Perforația este perfect cilindrică, dar descentrată față de axul longitudinal al piesei. Suprafața toporului a fost foarte atent șlefuită. Piesa provine de pe suprafața unei așezări a culturii Costișa⁷. Faptul că în situl respectiv au fost identificate și bucăți de andezit neprelucrat, ne poate conduce la ideea că astfel de artefacte erau confecționate chiar în cadrul așezării. Analogii: jud. Suceava⁸, Ovidiu (jud. Constanța)⁹, Schitu (jud. Giurgiu)¹⁰.

Dimensiuni: înălțime – 7 cm; lățime maximă – 4,6 cm; diametrul perforației – 2 cm.

p. 28-31. Mulțumim dl. dr. Ioan Mitrea pentru faptul că ne-a permis să publicăm unele materiale inedite provenite din săpăturile de la Davideni.

³ Gh. Dumitroaia, *Materiale și cercetări arheologice din nord-estul județului Neamț*, în *MemAntiq*, XVIII, 1992, p. 85, fig. 7/7.

⁴ B.P. Niculică, V. Budui, I. Mareș, *Considerații privind unele topoare de piatră, din epoca bronzului, descoperite în Podișul Sucevei*, în *Suceava*, XXIX-XXX, 2002-2003, p. 282, fig. 2/3.

⁵ A. Ilie, L. Mecu, M. Frânculeasa, *Topoare preistorice din cadrul Complexului Național Muzeal „Curtea Domnească” Târgoviște (I)*, în *Buridava*, 8, 2010, p. 35, pl. V/1.

⁶ Mulțumim dl. prof. univ. dr. N. Buzgar de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Facultatea de Geologie, pentru determinarea petrografică.

⁷ O prezentare a acesteia vezi la V. Diaconu, *Depresiunea Neamț. Contribuții arheologice*, BMA, XXVIII, Editura „Constantin Matasă”, Piatra-Neamț, 2012, p. 41, 42, 91-97.

⁸ B.P. Niculică, V. Budui, I. Mareș, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 283, fig. 8/3.

⁹ P. Hașotti, *Topoare de piatră din epoca bronzului aflate în colecțiile Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța*, în *Istros*, IV, 1985, p. 9, fig. 5.

¹⁰ C. Schuster, M. Munteanu, *Considerații privind unele topoare din epoca bronzului, găsite la sud de Carpați*, în *MemAntiq*, XX, 1995, p. 80, fig. 1/a.

3. Topor perforat, nord-estul județului Neamț, nr. inv. 215 (fig. 2/3)

Artefact confectionat din diorit, păstrat în stare fragmentară. Reprezintă jumătatea superioară a unui topor de formă ovală, cu umerii bine reliefați, muchia conică, circulară în secțiune. Suprafața obiectului este foarte atent șlefuită. Perforația este plasată în zona mediană, fiind atent finisată. Etapă neprecizată a epocii bronzului. Analogii: Răucești (jud. Neamț)¹¹.

Dimensiuni: înălțime – 6,8 cm; lățime – 5,3 cm; diametrul perforației – 2 cm.

4. Topor perforat, Drăgușeni (jud. Suceava), nr. inv. 1804 (fig. 2/4)

Fragment dintr-un topor de piatră, provenind de la partea superioară a artefactului. Obiectul a fost lucrat din andezit și era în curs de prelucrare. Umerii sunt bine reliefați, profilul curbat, iar muchia este evazată, terminată printr-un buton convex. Suprafața piesei prezintă asperități, nefiind șlefuită decât în zona perforației. Orificiul pentru fixarea cozii este ușor tronconic, executat parțial. Analogii: Anghelești (jud. Vrancea)¹², Liteni (jud. Suceava)¹³, Piatra-Neamț (jud. Neamț)¹⁴. Bronzul mijlociu sau târziu.

Dimensiuni: înălțime – 6,4 cm; lățime maximă – 5,1 cm; diametrul perforației – 2,2 cm.

5. Topor perforat, nord-estul județului Neamț, nr. inv. 2281 (fig. 1/3)

Fragment dintr-un topor masiv, confectionat din andezit. Artefactul reprezintă jumătatea inferioară a unui topor de mari dimensiuni, care a fost spart în zona perforației, dar reutilizat prin confectionarea unui nou orificiu pentru fixarea cozii. Profilul este drept, iar tăișul puțin curbat. Perforația este ușor descentrată față de axul longitudinal și ușor conică. În secțiune transversală este rectangular. Analogii: Valea Seacă (jud. Bacău)¹⁵. Etapă neprecizată a epocii bronzului.

Dimensiuni: înălțime – 11 cm; lățime maximă – 7,2 cm; diametrul perforației – 2,3 cm.

6. Topor perforat, nord-estul județului Neamț, nr. inv. 212 (fig. 2/1)

Topor confectionat din rocă vulcanică (andezit ?), cu profilul ușor curbat și umerii bine reliefați, muchia este cilindrică și se termină printr-o suprafață ușor proeminentă. Tăișul este puțin arcuit și nu prezintă urme de uzură. Perforația este plasată în zona centrală a piesei și este perfect cilindrică.

¹¹ Gh. Dumitroaia, *op. cit.*, fig. 6/7.

¹² V. Bobi, A.E. Apostu, *Contribuții la întocmirea catalogului topoarelor-ciocan cu gaură de înmănușare, descoperite în zona de curbură a Carpaților, în Vrancea*, XI, 1997, fig. 4/9.

¹³ B.P. Niculică, V. Budui, I. Mareș, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 277, fig. 1/1.

¹⁴ C. Matasă, *Descoperiri arheologice în raionul Piatra Neamț*, în *MCA*, V, 1959, p. 731, fig. 9/2.

¹⁵ L.E. Istina, *Aperçu des outils en pierre polie (néo-énéolithique et l'Âge du Bronze) de la collection du Musée „Iulian Antonescu” de Bacău*, în *SAA*, VII, 2000, p. 293, fig. 3/1.

Artefactul a fost atent șlefuit. Analogii: Gâdînți (jud. Neamț)¹⁶, Soloneț (jud. Suceava)¹⁷, Valea Lupului (jud. Iași)¹⁸.

Dimensiuni: înălțime – 11 cm; lățime maximă – 4,8 cm; diametrul perforației – 2,6 cm.

7. Topor perforat, nord-estul județului Neamț, nr. inv. 2003 (fig. 2/2)

Topor confecționat din rocă vulcanică de culoare verzuie. Are formă bitronconică, cu profilul drept și fața superioară mai proeminentă. Umerii piesei sunt bine reliefați prin două pseudo-nervuri orizontale. Muchia este circulară în secțiune și se termină printr-o suprafață plană. Perforația este tronconică și amplasată în zona mediană a piesei. Analogii: Botoșana (jud. Suceava)¹⁹, Poiana Micului (jud. Suceava)²⁰, Iaslovăț (jud. Suceava)²¹, Ciclova (jud. Mehedinți)²².

Dimensiuni: înălțime – 9,4 cm; lățime maximă – 6,2 cm; diametrul perforației – 2,8 cm.

8. Cuțit curb, Davideni - *La izvoare-Spiești*, 1977; nr. inv. 1855 (fig. 3/4)

Piesa este confecționată din șist de culoare verzuie. Întreaga suprafață a obiectului a fost foarte bine finisată, muchia fiind curbată, iar tăișul este drept. În secțiune transversală este lenticular. A fost rupt în zona proximală. Cultura Noua.

Dimensiuni: lungime – 9,5 cm; lățime maximă – 5 cm.

9. Cuțit curb, Davideni - *La izvoare-Spiești*, 1979, S. IV; nr. inv. 1840 (fig. 3/3)

Exemplarul este confecționat din silex cenușiu și păstrează pe întreaga suprafață desprinderi așchiale. Marginile piesei sunt curbate și mai ales în zona tăișului prezintă urme puternice de lustru. Vârful și partea proximală au fost rupte din vechime. În secțiune transversală este lenticular. Cultura Noua.

Dimensiuni: lungime – 8,4 cm; lățime maximă – 3,7 cm.

10. Cuțit curb, Nord-estul județului Neamț, nr. inv. 4636 (fig. 3/2).

Obiectul a fost lucrat din silex, de culoare cenușie. Pe întreaga suprafață a obiectului se observă desprinderi așchiale. În zona proximală a piesei se

¹⁶ V. Ursachi, *Așezarea dacică de la Gâdînți, com. Sagna, jud. Neamț*, în *Carpica*, XXX, 2001 p. 11, pl. 1/8.

¹⁷ M. Andronic, *Evoluția habitatului uman în bazinul hidrografic Soloneț din paleolitic până la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în *Suceava*, XXII-XXIII, 1997, p. 57, pl. IV/6.

¹⁸ Fl. Burtănescu, *Epoca timpurie a bronzului între Carpați și Prut. Cu unele contribuții la problemele perioadei premergătoare epocii bronzului din Moldova*, *BiblThr*, XXXVII, București, 2002, pl. XXXXVIII/3.

¹⁹ M. Andronic, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 57, pl. IV/9; B.P. Niculică, V. Budui, I. Mareș, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 273, fig. 5/3.

²⁰ *Ibidem*, p. 279, fig. 3/3.

²¹ *Ibidem*, p. 277, fig. 3/4.

²² O.C. Rogozea, R. Dincă, *Considerations on the discovery of a Bronze Age stone axe in the karst basin of Ciclova (Oravița Town, Caraș-Severin County)*, în *AUVT - SAH*, XIV, 2, 2012, p. 77, fig. 3.

păstrează cortexul care acoperea bucata de materie primă. Vârful este rupt din vechime, iar pe tăiș prezintă urme de lustru. În secțiune transversală este triunghiular. Bronz mijlociu sau târziu.

Dimensiuni: lungime – 12,5 cm; lățime maximă – 4 cm.

11. Cuțit curb, nord-estul județului Neamț, nr. inv. 2818 (fig. 3/5)

Piesa a fost făcută dintr-o placă de șist verzui, are marginile arcuite, tăișul bine ascuțit și întreaga suprafață șlefuită. Partea proximală este rotunjită. În secțiune transversală are profil lenticular. Bronz mijlociu sau târziu.

Dimensiuni: lungime – 12,4 cm; lățime maximă – 4,4 cm.

12. Cuțit curb, Petricani, nr. inv. 192 (fig. 3/1)

Confecționat din silex brun-cenușiu. Pe întreaga suprafață se observă urmele desprinderilor așchiale, realizate din direcții opuse. Piesa are muchia puternic curbă, iar pe tăiș prezintă numeroase retușe de folosire, dar și lustru accentuat, care acoperă o mare parte din suprafața artefactului. În zona proximală păstrează cortexul de pe bulgărele de silex din care a fost cioplită unealta.

Dimensiuni: lungime – 13,2 cm; lățime maximă – 4,2 cm.

13. Piesă de bronz, Davideni - *La izvoare-Spiești*, 1977, S. XXXV, □ 37, - 0,30 m; nr. inv. 288 (fig. 4/1)

Fragmentul provine de la vârful unei seceri (?), turnată în tipar monovalv. Piesa este acoperită cu patină verzuie și prezintă o fisură transversală. Marginile sunt ușor curbate. Cultura Noua. Având în vedere dimensiunile obiectului, putem presupune că provine de la o seceră de tip Heleșteni, varianta Heleșteni²³.

Dimensiuni: lungime – 3,6 cm; lățime maximă – 1,3 cm.

14. Piesă de bronz, Davideni - *La izvoare-Spiești*, 1974; nr. inv. 288 a (fig. 4/2)

Fragment de la vârful unei seceri de bronz. Piesa este patinată și prezintă pe suprafața sa compuși de coroziune. Ca și în cazul precedent, se poate admite încadrarea în varianta Heleșteni a tipului Heleșteni propus de V.A. Dergačev și V. Bočkarov. Cultura Noua.

Dimensiuni: lungime – 3,1 cm; lățime maximă – 1,4 cm.

15. „Patină” de os, Hănești-Râpa Țurcanului (jud. Botoșani), nr. inv. 4745 (fig. 4/3)

Piesa este confecționată pe suport tibial, fiind păstrată în stare fragmentară. La capătul intact prezintă trei perforații transversale, iar partea dorsală este aplatizată și prezintă urme evidente de uzură. Pe partea dorsală a

²³ V.A. Dergačev, V. Bočkarov, *Secerile de metal din epoca bronzului târziu din Europa de Est*, Editura Trinitas, Iași, 2006, p. 291.

extremității se observă cioplirea unei porțiuni a osului. Obiectul a fost descoperit pe suprafața unui „cenușar” al culturii Noua²⁴.

Tipul acesta de artefact este frecvent întâlnit în așezările culturii Noua²⁵ (și nu numai), motiv pentru care nu vom menționa toate analogiile cunoscute.

Dimensiuni: lungime – 18,7 cm; lățime maximă – 5,3 cm.

16. Vas, Davideni - *La izvoare-Spiești*, S. XII, - 0,55 m; nr. inv. 1765 (fig. 4/4)

Castron confecționat din pastă grosieră, cu nisip și cioburi pisate în structură. Marginea superioară este dreaptă și corpul rotunjit. La exterior prezintă o angobă de culoare brun-cenușie, care s-a exfoliat pe anumite porțiuni ale vasului. Este restaurat.

Pe baza trăsăturilor morfologice, recipientul se poate înscrie în tipul XII A1 din clasificarea întocmită de E. Sava pentru olăria culturii Noua²⁶.

Dimensiuni: înălțime – 8 cm; diametrul gurii – 14,5 cm; diametrul bazei – 9 cm.

*

Cu toate că nu dispunem de un lot de piese unitar din punct de vedere tipologic, cultural și funcțional, sunt necesare unele precizări.

Referitor la piesele din piatră, este util să menționăm că pentru confecționarea lor s-au folosit cu precădere materii prime care nu se găsesc în acest spațiu, iar într-o proporție mai mică au fost întrebuințate și roci locale. Pentru cele mai multe dintre topoare s-au folosit roci vulcanice, provenite cel mai probabil de pe rama apuseană a Carpaților Orientali. Această constatare este întărită și de analizele petrografice efectuate asupra unor artefacte similare, atribuite epocii bronzului și descoperite în zonele învecinate orașului Târgu Neamț²⁷.

Un alt aspect care merită reținut este legat de etapele tehnologice ale confecționării topoarelor de piatră, iar dintre piesele publicate în nota de față

²⁴ V. Diaconu, *Hănești-Botoșani. Mărturii arheologice și istorice*, BMA, XXV, Editura „Constantin Matasă”, Piatra-Neamț, 2010, p. 25; O.L. Șovan, *Repertoriul arheologic al județului Botoșani*, Botoșani, 2013, p. 231.

²⁵ A.C. Florescu, *Repertoriul culturii Noua-Coslogeni din România. Așezări și necropole*, în CCDJ, X, 1991, fig. 148, 149.

²⁶ E. Sava, *Die Bestattungen der Noua-Kultur. Ein Beitrag zur Erforschung spätbronzezeitlicher Bestattungsriten zwischen Dnestr und Westkarpaten*, PAS, 19, Verlag Oetker / Voges, Kiel, 2002, p. 34, fig. 8.

²⁷ N. Buzgar, I.A. Apopei, V. Diaconu, A. Buzatu, *The composition and source of the raw material of two stone axes of Late Bronze Age from Neamț County (Romania) – A Raman study*, în *Analele Universității „Al. I. Cuza” Iași – seria Geologie*, 59 (1), 2013, p. 5-22.

avem câteva exemple edificatoare. Am făcut și anterior precizarea că în așezarea culturii Costișa de la Târgu Neamț-*În spini*, pe lângă fragmentul de topor prezentat, au mai fost descoperite și deșeuri de prelucrare tot de andezit, care ar putea confirma obținerea uneltelor în cadrul așezării. De asemenea, fragmentul de topor de la Drăgușeni indică faptul că mai întâi se obținea eboșa, apoi se realiza orificiul pentru fixarea în mâner și, în final, piesa era șlefuită. În epoca bronzului, fără să întocmim o listă foarte amplă, piese aflate într-un anumit stadiu de prelucrare se cunosc și la Todirești (județul Suceava)²⁸, Arbore (județul Suceava)²⁹, Chintinici (județul Neamț)³⁰, Rădeni (județul Neamț)³¹, nordul Dobrogei³², Grădina (județul Constanța)³³ și nu excludem posibilitatea ca unele dintre acestea să fi făcut obiectul schimburilor intercomunitare. Nu în ultimul rând, acel fragment de topor care a fost reperforat, ne arată un alt detaliu al industriei litice specifice epocii bronzului. Dificultatea procurării materiilor prime de bună calitate, și în special a celor vulcanice, care sunt și rezistente, i-a determinat pe artizanii preistorici să reutilizeze unele piese deteriorate, care, prin realizarea unei noi perforații, puteau fi folosite în diverse activități. În cazul artefactului publicat de noi, se observă că noul orificiu pentru fixarea cozii a fost făcut ușor descentrat față de axul longitudinal al piesei, pentru a nu fi pe aceeași direcție cu vechea perforație, ceea ce ar fi sporit riscul deteriorării definitive a obiectului în cauză. În plus, vechea spărtură a fost sumar finisată pentru a se evita așchierea muchiei. Situații similare întâlnim în majoritatea mediilor culturale ale epocii bronzului, iar pentru exemplificare amintim topoarele de la Ștenea (județul Sibiu)³⁴, Racova (județul Bacău)³⁵, Brătești (județul Dâmbovița)³⁶, Comișani (județul Dâmbovița)³⁷.

²⁸ B.P. Niculică, V. Budui, I. Mareș, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 284, fig. 4/4.

²⁹ *Ibidem*, p. 271, 272, fig. 4/2.

³⁰ Gh. Dumitroaia, *Cercetările arheologice din județul Neamț (1996)*, în *MemAntiq*, XXI, 1997, p. 433, fig. 3/1; E.R. Munteanu, *Alte descoperiri*, în V. Cavruc, Gh. Dumitroaia (coord.), *Cultura Costișa în contextul epocii bronzului din România*, Piatra-Neamț, 2001, p. 51, 52, pl. 63/3.

³¹ R. Munteanu, *Un lot de materiale arheologice de la Rădeni (Neamț) în colecția Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț*, în *MemAntiq*, XXVIII, 2012, p. 476, fig. 5/4.

³² I. Vasiliu, *Topoare de piatră din epoca bronzului aflate în colecțiile Muzeului de Arheologie din Tulcea*, în *Peuce*, XII, 1996, pl. I/2, 4; II/2.

³³ P. Hașotti, *op. cit.*, în *loc. cit.*, fig. 2.

³⁴ E. Stoicovici, M. Blăjan, *Unelte și arme de piatră descoperite în împrejurimile Mediașului (jud. Sibiu)*, în *Apulum*, XVII, 1979, p. 43, fig. 5/4.

³⁵ E.R. Munteanu, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 53, pl. 63/1.

³⁶ A. Ilie, L. Mecu, M. Frânculeasa, *op. cit.*, în *loc. cit.*, p. 34, pl. IV/1.

³⁷ *Ibidem*, p. 34, pl. IV/2.

Din punct de vedere tipologic, unele dintre artefactele publicate cu acest prilej (fig. 2), fac parte din categoria așa-ziselor topoare de luptă, întâlnite în diferite culturi ale epocii bronzului³⁸. Desigur, o astfel de atribuire nu exclude și posibilitatea ca unele dintre acestea să fi fost chiar simboluri sociale, mai ales că sunt foarte îngrijit lucrate și nu prezintă urme de uzură.

În ceea ce privește cuțitele curbe de piatră, acestea sunt confecționate fie din silex, fie din șisturi, cele din urmă fiind materii prime locale, întâlnite frecvent în structura geologică a formațiunilor deluroase și montane din zona de nord-est a județului Neamț. Referitor la tehnologiile de confecționare, observăm că exemplarele de silex au fost lucrate prin cioplire, în timp ce piesele fabricate din roci locale au fost create mai ales prin polizarea unor plăci de șist.

*

Publicarea acestui lot de materiale, departe de a putea aduce foarte multe elemente de noutate în ceea ce privește tehnologiile epocii bronzului, are ca scop principal completarea corpusului de descoperiri din spațiul subcarpatic și introducerea în circuitul științific a unor artefacte inedite, care își găsesc bune corespondențe tipologice în mediile culturale din răsăritul României.

BRONZE AGE ARTIFACTS FROM THE COLLECTION OF THE TÂRGU NEAMȚ HISTORY AND ETHNOGRAPHY MUSEUM

Abstract

Keywords: *Târgu Neamț History and Ethnography Museum, museal collection, Bronze Age, stone axes, curved knives, bronze objects.*

The paper presents a group of archaeological items from the collection of the Târgu Neamț History and Ethnography Museum. The presentation focuses mainly on some lithic artifacts but there are also brought into discussion bronze, stone and ceramic objects. Typologically, the stone artifacts can be divided in

³⁸ V. Diaconu, *Considerații privind topoarele de luptă din piatră specifice epocii bronzului din regiunile est-carpătice ale României*, în *RevArh*, V/1, 2010, p. 5-21.

two categories: perforated axes (the most numerous) and curved knives. The majority of the objects were discovered in the north-eastern part of the Neamț County (in the Moldavian Subcarpathians) but there are also a couple of pieces from the Botoșani and Suceava County.

The stone artifacts, discovered accidentally or as a result of archaeological researches, are important because of their contribution to the understanding of the prehistoric techniques of realising tools or objects with social value. Some of the axes mentioned in this paper are technically very accurate, providing even details encountered on similar metal objects. Some of the axes can be included in the weapons category but can also be interpreted as prestige goods. Similar stone objects can be identified in eastern and southern regions of Romania and in the north-western part of the Black Sea.

LIST OF ILLUSTRATIONS

Fig. 1. Stone axes (1-3).

Fig. 2. Stone axes (1-4).

Fig. 3. Stone and flint curved knives (1-5).

Fig. 4. Metal (1, 2) and bone (3) objects, ceramic vessel (4).

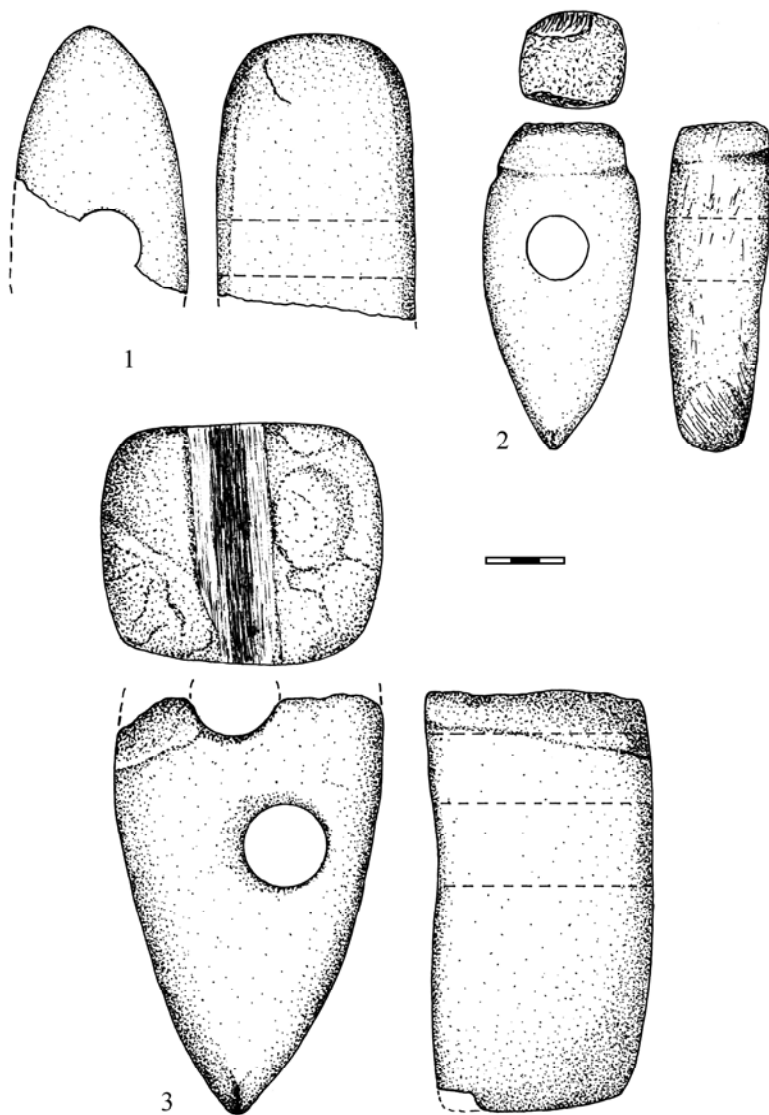


Fig. 1. Topoare de piatră (1-3)

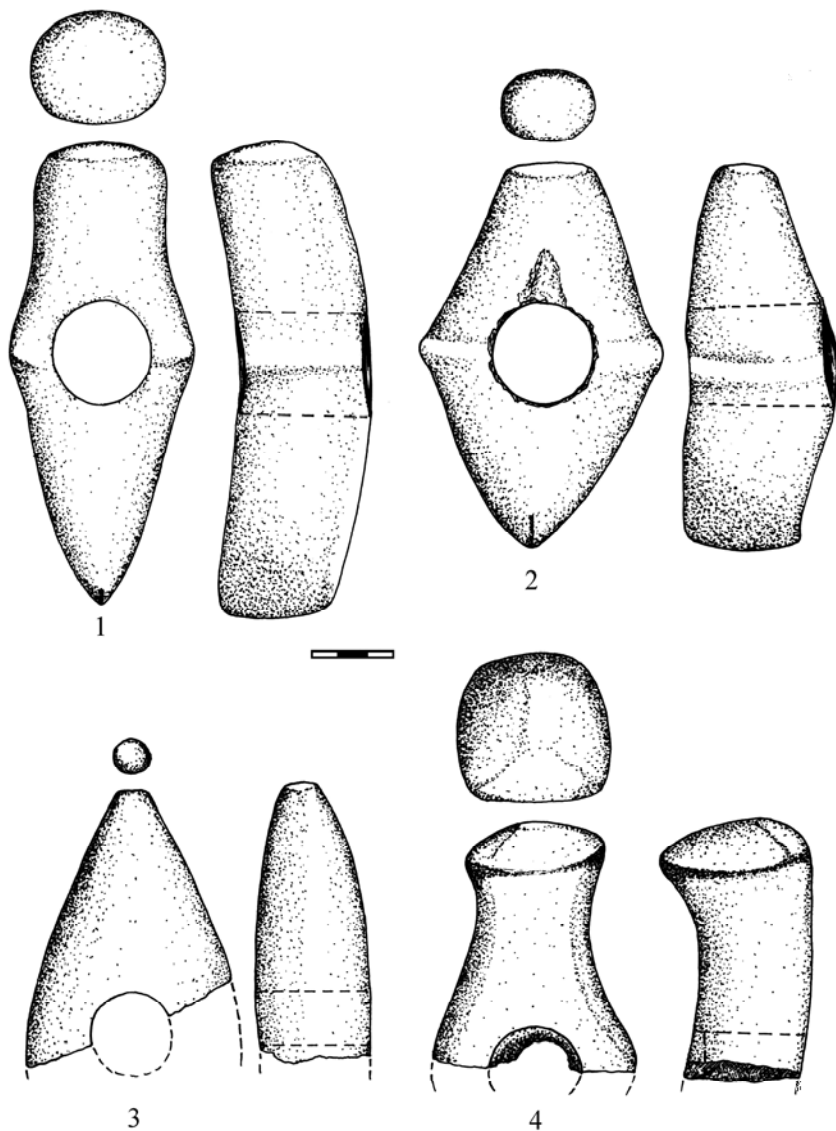


Fig. 2. Topoare de piatră (1-4)

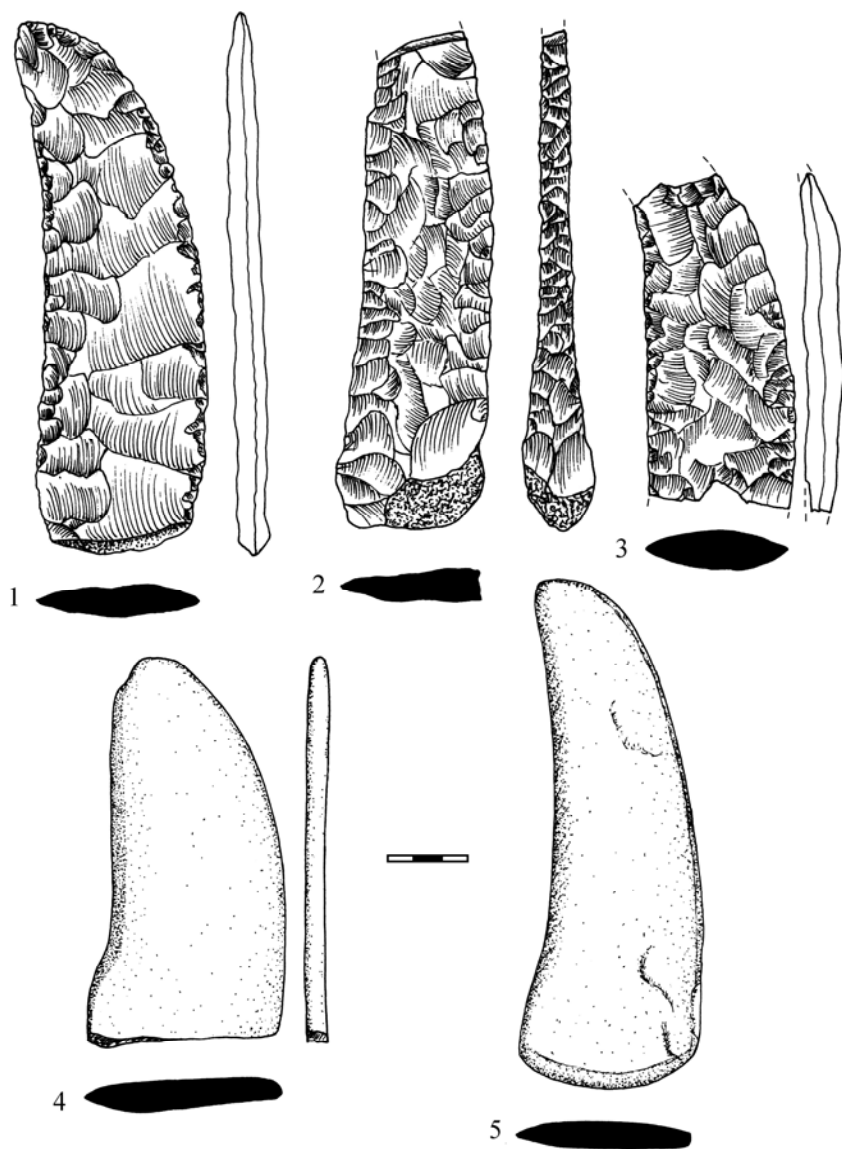


Fig. 3. Cuțite curbe de piatră și silex (1-5)

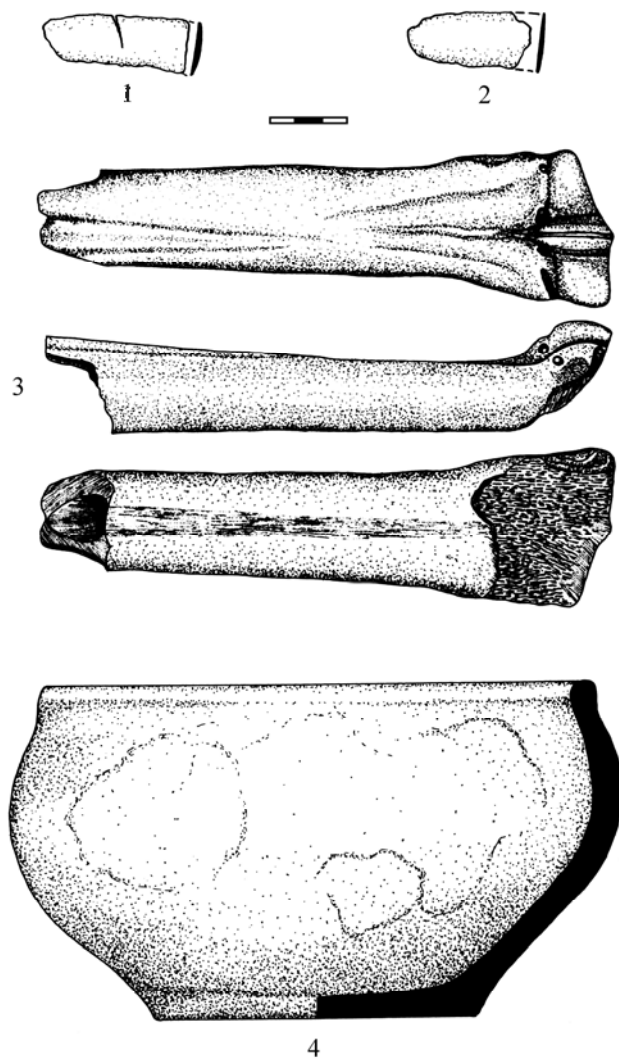


Fig. 4. Obiecte de metal (1, 2), os (3) și vas ceramic (4)